

Salvör Jónsdóttir: Iceland: Reykjavik. (Scandinavian atlas of historic towns, 6). Odense University Press, Odense 1988. 1 bd. samt mappe med 26 kort. 42 cm. Kr. 300,-.

Reykjavík har fået sit historiske atlas. Det er det 6. i en planlagt serie, som skal omfatte 15 nordiske byer. Idéen er promoveret af Commission internationale pour l'histoire des villes. Dispositionen er ens for den nordiske serie, med undtagelse af de to første, som var de finske. Efter disse har man af økonomiske grunde bl.a. begrænset sig til sort hvide gengivelser.

Publikationen omfatter omegns-, by-, matrikel- samt historisk-topografiske kort, samt en række konstruerede temakort om bygnings-, befolkningens, erhvervs- og socialgruppers lokalisering. Disse er tegnet ind på et grundkort visende det nutidige gadebillede. Omfang, tidsserier og kortenes antal er forskelligt fra by til by. Nærværende atlas dækker kun perioden 1850-1902. Andre går både længere tilbage i tiden og i den anden ende helt op til 1950. Dette sidste krav kunne Reykjavík nok også opfylde. Det kan ikke umiddelbart afgøres, hvor fuldstændig serien af originale historiske kort -syv stykker - er, men det kan undre, at Ohlsens omegnskort fra 1802 ikke suppleres med hans bykort, som er stukket året før. Det ville sammen med Lievogs bykort fra 1787 vise en spændende periode, nemlig byens udvikling efter tildelelse af købstadsrettigheder i 1786.

De løse atlasblade kompletteres af et teksthefte, som omfatter hovedtræk af byens historie, specialkort, tegninger, fotografier og prospekter. Her kunne man forvente flere af de eksisterende prospekter, fx C.W. Pajikkull (1867) eller G.G. Winkler (1861). Pladsmæssigt kunne det klares ved at formindske de fleste temakort, som herved ikke ville miste noget i informationsindhold. Man ville tværtimod øge overskueligheden. Farveproblemet er der ikke noget at gøre ved, men for nogle korts vedkommende, eksempelvis Generalstabskortet fra 1902, mistes nogle signaturer fuldstændigt.

Teksten er på islandsk, svensk og engelsk. Adskillelsen i løse kortblade og tekstbind gør det nemt at studere værket. Målgruppen må være specialister af historisk, geografisk islandofilt tilsnit.

Rolf Guttesen

Countryside planning in practice: the Scottish experience. Ed. by Paul H. Selman. Stirling University Press, München 1988.

XXI, 279 s., ill. 22 cm. DEM 98,-.

For 10-15 år siden var der kun få, der beskæftigede sig med planlægning i bred forstand i det rurale Skotland. Nok har Highlands and Islands Development Board, HIDB, været aktive meget længere, men deres sigte har mere gået på udvikling af industri/håndværk i vækstcentre, og ifølge forfatterne ikke så meget på egentlig "rural planning and policy".

Bogen er en artikelsamling skrevet af forskere fra 15 skotske universiteter og andre institutioner. Man redegør for de historiske og faktuelle forhold vedrørende den rurale planlægning.

Næsten uanset hvilke udviklingsprojekter man sætter i gang - det være sig jordforbedring, vintersportscentre, vækstpoler, turisme eller skovplantning - vil man træde på ømme tær så som uegnet klima, manglende snemængder, undergravning af eksisterende erhverv og keltisk kultur, samt ødelæggelse af det gamle, romantiske skotske landskabsbillede, som jo ikke var gemt under et tæt skovdække.

"Boom and bust" har præget mange af udviklingsforsøgene i Højlandet. Man kan nævne aluminiumsmelteren i Invergordon, som blev lagt der af egnsudviklingssyn. Efter ganske få år blev den lukket, og 900 ansatte sat på heden igen. Det er i øvrigt ret belysende for situationen, når en forfatter glæder sig over, at man i forbindelse med tre nye fredede områder kan ansætte nogle husmænd som landskabskustoder.

Hvad angår selve planlægningsapparatet er to artikler væsentlige, nemlig Fladmark: The planning framework, og Lloyd: Rural economic development initiatives.

Væsentlig bog for alle med interesse i højlandsproblemerne. Ujævnt figurmateriale. Gode litteraturhenvisninger.

Rolf Guttesen

Max Nicolson: The new environmental age.

Cambridge University Press, Cambridge 1989. XVII, 232 s., ill. 23 cm. Paperback: GBP 9.95.

De økologiske/miljøbevidste/naturbevaringssindede o.s.v. bevægelser er nu så gamle og veletablerede, at man begynder at skrive deres historie.

I "The New Environmental Age" gøres dette af Max Nicolson, som næsten kan betegnes som et kronvidne: han har været central i IBP, WWF, IUCN, britiske naturbevaringsbevægelser (birdwatchers) m.m. - og det næsten i en menneskealder.

Resultatet er blevet beretningen om den succesrige ekspansion fra at bevare det unikke til at søge generelle, holdbare løsninger på problemet om civilisationens bevaring og videreudvikling samtidigt med, at der holdes en plads åben for den vilde natur. Bogen er "etnocentrisk" ved at anlægge en europæisk/nordamerikansk synsvinkel, men også ved at fokusere på lederskikkelserne i "miljøkampen". Det er blevet en spændende, let læst bog med gode illustrationer.

Sofus Christiansen

James Bird: The changing worlds of geography: a critical guide to concepts and methods.

Clarendon, Oxford 1989. XX, 299 s., fig. 23 cm. GBP 32.50.

Der er i geografi et stærkt behov for en god indføring i fagets begreber, metoder og "filosofi". Dette implicerer en vis oprydning, specielt i teoriapparatet for de mest samfundsfagligt relaterede discipliner.

Den foreliggende "critical guide to concepts and methods" løser naturligvis ikke nævnte, vanskelige problem. Efter en lang og stedvis interessant paraderen af moderne opfattelser, paradigmer, metoder etc. bliver resultatet nærmest, at problemerne kræver en hel vifte af "filosofier" til deres rette behandling. Forfatteren anbefaler en PAME-tilgang (pragmatisk, analytisk metodologi-epistemologi).

Som led i belysningen af geografi-problemerne er bogen af værdi, men for manges vedkommende vil den forekomme at være for "nærsynet": afklaring af de større spørgsmål drukner en smule i detaljer om forskellige nulevende angelsaksiske forfatteres positioner.

Sofus Christiansen

Three-dimensional coastal ocean models. Ed.: Norman S. Heaps. (Coastal and Estuarine Sciences, 4).

American Geophysical Union, Washington D.C. 1987. IX, 208 s., ill. 28 cm. USD 30,-.

Dette er det fjerde bind udsendt af American Geophysical Union i serien Coastal and Estuarine Sciences. Seriens formål er at præsentere opsummeringer af den nyeste teoretiske og empiriske forskning inden for specifikke emneområder. Dette bind omhandler matematiske/numeriske modeller af strømningsmønstret i det kystnære ocean. Bogen består af 10 individuelle bidrag; disse omfatter tidevands- og residualstrømme ved kysten og i estuarier,

vindinducerede strømme, densitetsstrømme (bl.a. i Østersøen), stormfloder (i Bangla Desh) samt Kelvinbølger og upwelling. Indholdet dækker således et ret bredt spektrum af processer, og det fremgår tydeligt, at numerisk modellering har nået et højt teknisk/videnskabeligt niveau på dette felt. Som så ofte før lider modellerne dog af en mangel på empiriske kalibreringsdata.

Kvaliteten af layout og figurer er ikke imponerende, hvilket man dog heller ikke ville kunne forvente, den beskedne pris taget i betragtning.

I geografisk sammenhæng har bogen nok kun begrænset interesse. Dels giver geografier sig kun sjældent i kast med denne type modeller, dels henvender bogen sig primært til specialister, hvilket kræver en rimeligt høj grad af forhåndsviden.

Troels Aagaard

Landslides: Extent and economic significance: proceedings of the 28. International Geological Congress: Symposium on Landslides, Washington, D.C., 17 July 1989. Ed. by Earl E. Brabb & Betty L. Harrod.

Balkema, Rotterdam 1989. XIV, 385 s., ill. 30 cm. USD 67.50.

Bogen indeholder bidrag til den 28. geologiske kongres afholdt i Washington d. 17. juli 1989. Temaet var: jordskred, – deres udbredelse og økonomiske betydning. I bogen er der eksempler på beskrivelse af konkrete jordskred eller udpegning af områder, som er potentielle katastrofeområder. Fra mange af bidragsyderne er der gode generelle og specifikke introduktioner til geologien i enkelt-lande. Jordskredsprocesserne diskuteres i forhold til geologiske udgangsmaterialer, lagtykkelser, -hældninger, -strygninger, klimatiske påvirkninger m.m. De sociale og økonomiske konsekvenser af ødelæggelser og reetablering af landbrug og beboelse vurderes, og der diskuteres mulige beredskabs- og evakueringsplaner for truede regioner.

Thomas Balstrøm

Peter Hall: Cities of tomorrow: an intellectual history of urban planning and design in the twentieth century.

Blackwell, Oxford 1988. XVI, 473 s., ill. 23 cm. GBP 25.-

Bogen handler om storbyen som vision, om dens planlægning ikke mindst dens planlæggere. De centrale skikkelser er Howard, Unwin, Parker, Mumford, Corbusier, Wright og Castells. Men mange andre

er nævnt. Det er storbyerne i den vestlige verden, først og fremmest UK, USA, Frankrig og Tyskland, det drejer sig om; men med mange strejftog til utallige steder i den øvrige verden – både den anden og tredje.

Grundtesen i bogen er dobbelt: at byplanlægningen i det 20. århundrede, som intellektuelt og professionelt fænomen, reelt er en reaktion på elendigheden i det 19. århundredes byer. Samt at de centrale byplanidéer kan føres tilbage til en lille gruppe pionerer – grundlæggerne af den moderne byplanlægning.

Bogen indledes med en gennemgang af det 19. århundredes usle leve- og boligforhold i den vestlige verdens førende storbyer. Reaktionen blev havebyen med arkitektoniske påmindelser om den overskuelige middelalderby som ramme om det forventede sociale fællesskab. Men byplanlægningen blev snart taget i brug til andre formål: som magtsymbol, strukturet efter teknikens behov – byggekraner, motorveje. Trods alle disse kapitalkrævende måder at byudvikle på forblev byerne også underklassens lokalitet; ghetto dannelse og optøjer blev konkret udtrykt i 1980'erne. Trods mere end et århundredes indsats er de underprivilegeredes problemer ikke løst.

Peter Hall skriver som altid godt og forståeligt, godt hjulpet af et klart perspektiv. Bogen er god som bred indføring i byplanlægningens internationale idégrundlag.

Hans Thor Andersen

Geographie Deutschlands: Bundesrepublik Deutschland: Staat, Natur, Wirtschaft. Hrsg. von W. Tietze et al.

Borntraeger, Berlin 1990. XII, 687 s., ill. 25 cm. DEM 120.-

Denne universitets lærebog om Vesttysklands geografi er funderet i länderkündens systematik og detailrigdom. Denne optræder imidlertid i en moderniseret form og er givet vide perspektiver og lange sigt. Dele af bogen afspejler problemorientering i nutidig forstand.

Først beskrives den administrative, politiske og naturgeografiske baggrund for udviklingen af befolkning og erhverv. Geologi, landskaber, klima, vand og jord behandles indgående. Dernæst følger en række afsnit, hvor der tages fat på den økonomiske geografi. Erhvervs- og befolkningsstrukturen præsenteres, og udviklingspotentialet diskuteres. Så kommer afsnit om energi, råstoffer, industri og service. Dernæst analyseres regionale møn-

stre og udenrigshandel. De primære erhverv får hver et afsnit, og der sluttes af med en oversigt over kartografiske og statistiske kilder.

Bogen er meget grundig, men den er nem at finde rundt i og bruge på grund af systematik, gode henvisninger og mange stikord. Anvendeligheden øges af en god litteraturvejledning og af de mange tabeller, diagrammer og kort, som er enkle og klare.

Bogen kan anbefales de, der beskæftiger sig med Tyskland på universitetsniveau. Den bør også finde en plads på gymnasie-lærernes hylder.

Christian Wichmann Matthiessen

Paleogeography and loess: pleistocene climate and environmental reconstructions: contribution of the INQUA Hungarian National Committee to the 12th INQUA Congress, Ottawa, Canada 1987. Ed. by Márton Pécsi, Andrey Velichko. (Studies in geography in Hungary, 21).

Akadémiai Kiadó, Budapest 1987. 156 s., ill. 25 cm. USD 19.-

To komitéer under INQUA, nemlig The Commission on Loess og Commission on Paleogeographic Atlas, afholdt i 1987 et møde i Budapest med det formål at diskutere udarbejdelsen af paleogeografiske kort: en serie af kort der viser ændringerne i det fysiske miljø på den nordlige halvkugle gennem øvre pleistocæn.

Foredragene fra ovennævnte seminar er publiceret i bogen. De fleste artikler omhandler ændringer i det fysiske miljø gennem senkvartæret i Europa bestemt ud fra analyser af løss, moræner og fossile jorde. De fleste eksempler er fra Ungarn og Kaukasus.

Henrik Breuning-Madsen

Agroecology: researching the ecological basis for sustainable agriculture. Ed.: Stephen R. Gliessman. (Ecological studies, 78).

Springer, Berlin 1990. XIV, 380 s., ill. 25 cm. DEM 198.-

Berøringsfladen mellem agronomi og økologi har vundet stigende bevågenhed i takt med forståelsen for, at der må sættes på bæredygtige fødevarer- produktionssystemer.

Springer forlagets serie "Ecological Studies" har flere gange tidligere præsenteret gode bøger om økologisk orienterede analyser af landbrugssystemer. Den foreliggende bog behandler i 21 enkeltstående artikler forskellige problemstillinger under fællesbegrebet agro-økologi og agro-økosystemer.